

DARRA-I-KUR (Afganistan)

1966 yılında L. Dupree tarafından keşfedilen kaya-altı sığınağı, Badakistan'da Kism şehri yakınındadır. Bactriane ovasındaki ve Mazar-ı Şerif'in kuzeydoğusundaki açık hava buluntu yerleriyle birlikte (bunları bulan kişi Vinogradov) Dara-i-Kur kesin olarak Orta Paleolitiğe atfedilen tek Afgan buluntu yeridir.

Kaya-altı sığınağı düşmüş bloklarla kapalı olduğu için iç kısımda kazı yapılmamıştır. Yontmataş malzeme sığınağın dışından gelmektedir. C14 yaşı G.Ö. 30.000 civarındadır. Bazalt endüstri açık bir şekilde Levallois tekniğın izlerini gösterir. Çok büyük oranda dilgiler yer almaktadır. Aletler içinde az sayıda kenar kazıyıcı ve Üst Paleolitik tipte bazı buluntular vardır. İki yüzden işlenmiş aletler yoktur. Malzemeyle birlikte insan kafatasının sağ yan kemiği bulunmuştur. D. Perkins tarafından incelenen fauna kalıntıları içinde koyun, keçi ve bovidae vardır.

KARA KAMAR (Afganistan)

Kara Kamar vadi tabanından 135 metre yükseklikteki ufak bir kaya sığınağıdır. 1954 yılında Coon tarafından kazılmıştır.

I ve III. Katmanlar Geç Paleolitik, II ve IV. Katmanlar ise Orta Paleolitik döneme aittir. Ama Coon bu iki katmanın ait olduğu dönem konusunu açık bırakmıştır. 1966 yılında Louis Pradel, Kara Kamar'ı orta ve üst Paleolitik dönemler arasındaki geçiş dönemi olarak tanımlamıştır.

Kabil Müzesindeki II. Ve IV. seviyelerin materyali incelendiğinde, Pradel'in söylediği fikrin doğru olmadığı anlaşılmıştır. II. Seviyeye ait malzeme arasında disk biçimli çekirdekler ya da levallois çekirdekler yoktur. Ayrıca hiçbir levallois uç, dilgi ya da yonga da bulunmamaktadır. Çekirdekler çok platformlu olup, malzeme genelde küçük boyutludur. IV. tabaka'da sadece 10 yonga bulunmuştur. Orta Paleolitik döneme ait olmadığı ve hangi döneme ait olduğu bilinmemektedir. Sonuç itibariyle Kara Kamar'ın Orta paleolitik olduğunun kanıtlanması için daha ayrıntılı araştırma ve kazıların yapılması gerekmektedir. Kara Kamar'dan elde edilen C14 yaşları; Kara Kamar I Tabaka G.Ö. 10.580 ± 720 ve Kara Kamar III. Tabaka G.Ö. 25.000 -34.000 ± 3000 civarındadır.

Kara Kamar III. Tabaka Afganistan'daki en önemli Paleolitik keşiftir. Tipolojik olarak taş endüstrinin Üst Paleolitik döneme; kronolojik bulgulara göre de Erken Üst Paleolitik döneme ait olduğu bilinmemektedir. Kömür parçalarından yapılan K.K.III C14 testleri bunların 25.000 hatta belki de 32.000'den daha fazla olduğunu göstermiştir. Daha ne kadar eskiye gideceği bilinmemektedir. 1950'li yıllarda kısıtlı olanaklarla kazılar yapılmıştır. Her durumda Kara Kamar III endüstrisi, Zagros'un Erken Baradostien Üst Paleolitik endüstrisiyle çağdaşlık göstermektedir.

AK KUPRUK II (Afganistan)

Ak Kupruk kasabasının kuzeyinde yer alır. Balkh nehrinden 12 m. yükseklikte bulunan bu büyük kaya sığınağı 1962 ve 1965-66 yıllarında L. Duprée tarafından kazılmıştır. Kabaca tanımlanan 6,5 m. kalınlığındaki dolgusu, içinde faunası ile birlikte Epi-paleolitik seviyeleri de barındıran birkaç arkeolojik seviyeden oluşur. Epi-paleolitik fauna kalıntıları içinde yabani koyun, yabani keçi, ala geyik, at, köpek ve tilki bulunur.

Üst Seviye M.Ö. 8260±234'e tarihlenen Erken döneme aittir. Küçük bir çakıl üzerine kazınmış otantik bir insan başı alttaki çakıllar içinden bulunmuş ve A. Marshak tarafından şüpheli olarak tanımlanmıştır. Ak Kupruk endüstrisi oldukça iyi kaliteli çakmaktaşı hammaddeden yapılmıştır. Bu hammadde kaya sığınağının yakın çevresinde bulunur. Özellikle geometrik mikrolitlerin olmamasıyla karakterizedir. Aletlerin 2 grubu karışmıştır. İlk grup üçgen ya da yamuk kesitli, 9-10 cm. uzunluğunda dilgileri içerir. Bunlar arasında bazen karinalı ön kazıyıcılar ve köşede ya da eksende taş kalemler de bulunur. Bu grubun Paleolitik görünümü, Sugnou II tabakasındakilere benzerlik gösterir. Her iki grupta da, 3 cm uzunluğundaki mikrolitler ve ince mikro dilgiciklerin çıkarıldığı prizmatik çekirdekler vardır. Bunların % 5,7'si oldukça iyi kenarsal düzelti taşlarıdır. Bu grup, Güney Tacikistan'da Amour havzasında görülen Beşkent Kültürü'nün (Son Neolitik-Mezolitik döneme ait) endüstrisine çok benzer. Böyle 2 farklı grubun birlikteliği, olasılıkla kazı metodundaki yanlışlıklarla ilişkilidir.